

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки та природокористування

ЗАТВЕРДЖЕНО
науково-методичною комісією
факультету економіки та управління
ВНУ імені Лесі Українки
Протокол № 7 від 11.01.2022 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Прикладна економіка
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 051 Економіка
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Освітня кваліфікація: доктор філософії з економіки

Силабус нормативної навчальної дисципліни підготовки аспіранта, ступінь вищої освіти – Доктор філософії, освітньо-наукова програма «Економіка галузевих ринків»

Розробник: Павлова Олена, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та природокористування

Гарант освітньо-наукової програми

Олена ПАВЛОВА

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економіки та природокористування

протокол №1_від 27.08.2021 р.

Завідувач кафедри економіки та природокористування

Олена ПАВЛОВА

© Павлова Олена, 2021 р.

Силабус курсу
Прикладна економіка

Ступінь вищої освіти – Доктор філософії
Освітньо-наукова програма «Економіка галузевих ринків»

Дні занять: відповідно до розкладу
Консультації: відповідно до розкладу

Рік навчання: II, Семестр: III, IV

Кількість кредитів: 6, Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

Д.е.н., проф. Павлова Олена Миколаївна

Контактна інформація

pavlova.olena@vnu.edu.ua, +38098-503-8484

Опис дисципліни

«Прикладна економіка» є дисципліною, яка сприяє підготовці фахівців у сфері економіки. Мета дисципліни полягає у вивченні основних економічних категорій, економічних законів, принципів функціонування економічних систем, економічних відносин, господарського механізму та дій людей, спрямованих на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів; особливості ринкових перетворень економіки України; сучасні процеси глобалізації економічного життя людства.

Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК03. Здатність працювати в міжнародному середовищі.
- ЗК05. Здатність розробляти та управляти науково-дослідницькими проєктами різних галузевих структур.
- ЗК07. Здатність ідентифікації, аналітичного вирішення поставлених завдань.

Фахові компетентності

- ФК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.
- ФК 02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів з економіки.
- ФК 03. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності.

ФК 05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки галузевих ринків з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

ФК 06. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей на мікро-, мезо- та макрорівнях.

ФК 07. Вміння здійснювати ґрунтовні наукові дослідження в галузі економіки, отримувати наукові результати, які містять нове знання та мають практичне значення для розвитку окремих галузевих ринків.

ФК 08. Здатність застосовувати категоріально-понятійний апарат та методологічний спектр інструментів сучасної економічної теорії для з'ясування та ефективного вирішення актуальних економічних проблем галузевого просторового розвитку.

ФК 09. Здатність виявляти перспективні напрями наукових розвідок, здійснювати самостійний пошук комплексних соціально-економічних проблем з подальшим оприлюдненням результатів дослідження у вигляді завершених наукових доробок.

ФК 11. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

ФК 12. Здатність оволодіння вміннями узагальнювати результати власних наукових досліджень, здійснювати аналітичні висновки та імплементувати їх у вигляді дієвих заходів економічної політики на мікро-, мезо- та макрорівнях управління економічними системами.

Програмні результати навчання

ПРН1. Демонструвати знання та розуміння фундаментальних принципів економічної теорії, мікроекономіки, макроекономіки, аналізу ринків, сучасної економічної теорії, регіональної економіки, інституційної економіки, прикладної економіки, іноземної мови тощо.

ПРН2. Демонструвати експериментальні навички (володіння знаннями експериментальних методів та методикою проведення експериментів) задля підтвердження поведінкових гіпотез та дослідження економічних явищ і законів, здатність формулювати питання, планувати та проводити експеримент, здійснювати збір та аналіз даних, включаючи ретельний аналіз помилок та критичне оцінювання отриманих результатів.

ПРН3. Розуміння форм аналітичної звітності на мікро- та макроекономічному рівнях.

ПРН5. Демонструвати володіння методами оцінки інтегральних економічних показників у відповідності до сфер професійної діяльності.

ПРН7. Демонструвати розуміння філософської методології наукового пізнання та психолого-педагогічних аспектів професійно-наукової діяльності.

ПРН9. Застосовувати одержані знання з різних предметних сфер економіки для формулювання та обґрунтування нових теоретичних положень і практичних рекомендацій у конкретній області дослідження.

ПРН10. Інтегрувати та застосовувати одержані знання з різних галузевих напрямів у процесі розв'язання теоретико-прикладних завдань у конкретній області дослідження.

ПРН11. Обирати і застосовувати методологію та інструментарій наукового дослідження при здійсненні теоретичних й емпіричних досліджень у сфері економіки.

ПРН13. Здійснювати економіко-математичне моделювання та соціально-економічний аналіз різних процесів та об'єктів, презентувати результати наукових досліджень в усній та письмовій формі.

ПРН14. Уміння спілкуватись діловою науковою та професійною мовою, вести наукову дискусію рідною та іноземною мовою на належному рівні, застосовувати різні стилі мовлення, методи і прийоми спілкування, демонструвати широкий науковий та професійний словниковий запас.

ПРН15. Уміння застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти і технології для

забезпечення ефективних наукових та професійних комунікацій.

ПРН16. Здатність самостійно проводити наукові дослідження та приймати рішення.

ПРН17. Здатність формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації.

Структура курсу

Години (лек. / сем.) денна форма навчання	Години (лек. / сем.) заочна форма навчання	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 2	2/1	1. Загальнотеоретична дисципліна як наука	Знати нормативний аспект предмету, проблеми економічного вибору, об'єктивні основи розробки ефективної економічної політики. Знати економічні категорії, закони і	ДС, Т, О
			принципи та їх значення для пізнання економічних процесів і явищ. Визначення предмету теорії економічної науки та його сторін, методи пізнання економічних явищ і процесів, тощо	
4 / 2	2/1	2. Економічна система	Знати поняття економічної системи, її елементів та типів, економічні категорії і закони розвитку економічних систем, типи, суб'єкти економічних систем. Господарський кругообіг в економічних системах. Еволюція економічних систем і проблеми становлення сучасної цивілізації та економічної єдності світу.	ДС, Т, О

4 / 2	2/1	3. Товарний тип виробництва – основа ринкової економіки	Знати суть і причини виникнення товарного виробництва. Товар та його властивості. Економічний зміст категорії «товар». Корисність (споживна вартість) і цінність (мінова вартість) як властивості товару. Визначення економічної природи мінової вартості за концепціями витрат праці і корисності. Поняття корисності блага. Цінність і закон спадної цінності товару	ДС, Т, О
4 / 2	2/1	4. Теорія	Закономірності виникнення і суть	ДС, Т, О

		грошей і грошового обігу	грошей. Походження і суть грошей за металістичною, номіналістичною, кількісною і товарною теоріями. Функції грошей та їх еволюція. Система грошового обігу та еволюція її типів. Грошові системи біметалізму та монометалізму. Етапи еволюції золотого монометалізму. Закон грошового обігу. Інфляція і дефляція. Економічний зміст закону грошового обігу. Рівняння І.Фішера та М. Фрідмана. Визначення кількості готівкових грошей, необхідних для обігу. Поняття грошової мультиплікації. Визначення кількості грошей з врахуванням грошового мультиплікатора. Інфляція та дефляція як наслідки порушення закону грошового обігу. Грошова маса та грошові агрегати.	
4 / 2	2/1	5.Ціна і ринкова рівновага	Економічна природа ціни товару. Ціна товару за трудовою теорією вартості і за теорією граничної корисності блага. Сучасна маржиналістська версія економічної природи ціни товару. Закон попиту і закон пропозиції. Характер залежності обсягів попиту на товар та його пропозиції від коливань ринкової ціни.	ДС, Т, О

			<p>Парадокси Гіффена та Веблена. Еластичність попиту і пропозиції. Цінова еластичність попиту і методи її визначення. Еластичність попиту від доходу. Ціна ринкової рівноваги та механізм її досягнення. Ринковий механізм саморегулювання.</p> <p>Павутиноподібна модель забезпечення ринкової рівноваги. Причини та наслідки порушення ринкової рівноваги. Рівновага за умов монопольних і державних обмежень ринкового ціноутворення. Принцип «невидимої руки» А.Сміта та сучасні тлумачення механізму його прояву.</p>	
4 / 2	2/1	6. Підприємство та його суб'єкти	<p>Підприємство як економічна категорія і як метод господарювання. Суть, функції, форми і види підприємницької діяльності. Поняття бізнес-діяльності.</p> <p>Проблеми формування ефективної системи підприємства в Україні. Суб'єкти структури підприємства.</p> <p>Інфраструктурні суб'єкти економічної системи. Домашнє господарство, фірма (підприємство), держава. Підприємство як первинна ланка економіки. Підприємство і фірма. Економічна та юридична самостійність</p>	ДС, Т, О

			підприємства. Поняття юридичної особи. Сучасна теорія фірми	
4 / 2	2/1	7. Розподіл і перерозподіл факторних доходів	Первинний розподіл факторних доходів. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Перерозподіл доходів. Необхідність перерозподілу суспільних благ і доходів. Критерії ефективності і справедливості у визначенні меж перерозподілу. Принцип Парето як принцип оптимальності у перерозподілі доходів. Канали і механізм перерозподілу. Похідні доходи. Споживання як кінцевий результат розподілу доходів. Кінцеві доходи населення і бюджет сім'ї. Економічний зміст категорії «національне споживання». Єдність фізіологічних, економічних, соціальних і духовних аспектів у визначенні рівня добробуту. Закон Енгеля і його роль у визначенні межі бідності. Необхідність та шляхи подолання бідності в Україні.	ДС, Т, О
4 / 2	2/1	8. Типи ринкових структур	Ринкова структура та критерії визначення її типів. Економічна природа конкуренції. Досконала конкуренція як особливий тип ринкової структури та його графічний вираз.	ДС, Т, О

			<p>Економічна природа монополії, умови й причини її виникнення і форми. Особливості функціонування моделі ринку чистої монополії. Ринкова влада та методи визначення її рівня на галузевих ринках. Необхідність антимонопольного регулювання. Характерні ознаки монополістичної конкуренції і олігополії як форм недосконалої конкуренції.</p>	
4 / 2	2/1	9. Ринок праці і заробітна плата	<p>Ринок праці, його суть та історичні умови виникнення. Робоча сила як товар. Історичні умови перетворення робочої сили в товар. Економічна рівновага та моделі ринку праці. Попит і пропозиція на ринках праці та чинники, що їх визначають. Конкурентна, моносонічна і профспілкова моделі ринку праці та особливості їх рівноважного функціонування. Випадок двосторонньої монополії на ринку праці. Заробітна плата як ціна праці і форма факторного доходу. Концепція граничної продуктивності. Теорія людського капіталу. Ефект взаємозаміщення у визначенні ринкової ціни фактора праці. Суть, форми і системи заробітної плати як доходу на фактор праці.</p>	ДС, Т, О

4 / 2	1/-	10. Динаміка національної економіки	<p>Поняття і типи динаміки національної економіки. Суть економічного зростання та економічної стагнації. Економіко-екологічні проблеми гіпертрофованого економічного зростання. Система показників динаміки національної економіки. Економічний тренд. Фактори фізичного обсягу виробництва і ціни в динаміці національного продукту. Економічні індекси. Динаміка номінального і реального продукту. Фактори споживання, заощадження та інвестування в динаміці національного продукту. Акселератор економічного зростання.</p>	ДС, Т, О
4 / 2	1/1	11. Світове господарство та його глобалізація	<p>Закономірності формування і розвитку світового господарства. Економічна суть світового господарства та закономірності його становлення. Інтернаціоналізація економіки і міжнародний поділ праці. Міжнародна економічна інтеграція. Суть міжнародної економічної інтеграції, її форми та етапи. Європейський Союз. Оцінка результатів зовнішньоекономічної діяльності. Поняття та система показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Торговельний баланс країни.</p>	ДС, Т, О

			Платіжний баланс та його структура. Глобалізація світогосподарських зв'язків. Поняття та форми прояву глобалізації світового господарства. Країни «центру» та країни «периферії» глобалізованого світу і проблеми взаємовідносин між ними. Проблеми входження економіки України до системи глобалізованого світового господарства.	
44/22	20/10			

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Політика оцінювання

Політика викладача щодо аспіранта. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність аспіранта на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку аспіранти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік та екзамен, який передбачає оцінювання засвоєного студентами навчального матеріалу з навчальної дисципліни, на підставі результатів поточного контролю і модульних контрольних робіт.

Оцінювання

Шкала оцінювання:	
Бали	Зміст
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано

Шкала оцінювання:	
Бали	Зміст
90-100	відмінно
82-89	дуже добре
75-81	добре
67-74	задовільно
60-66	достатньо
1-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Перелік питань до заліку та іспиту

1. Поняття прикладної економіки
2. Методи економічних досліджень
3. Крива виробничих можливостей
4. Основи ринкового господарства
5. Економічне зростання
6. Економічні цикли макросистеми
7. Економічні цикли розвитку організацій
8. Вартість комерційної організації
9. Методологія оцінки вартості організацій
10. Інвестиційні проекти в організації
11. Методи аналізу інвестиційного проекту
12. Показники прибутковості проекту
13. Економічна оцінка інвестиційної діяльності
14. Види бюрократичних організаційних структур управління
15. Види органічних організаційних структур управління
16. Виробнича програма підприємства
17. Виробнича потужність підприємства.

18. Основні фонди, їх класифікація.
19. Методи оцінки та обліку основних фондів.
20. Знос основних фондів.
21. Амортизація. Методи амортизації.
22. Показники використання основних фондів.
23. Сутність оборотних коштів
24. Нормування оборотних коштів
25. Персонал підприємства та його структура
26. Планування чисельності працівників
27. Порядок розрахунку показника чисельності
28. Поняття продуктивності праці і її роль в підвищенні ефективності виробництва
29. Фактори зростання продуктивності праці
30. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими кадрами
31. Оплата праці
32. Сучасні системи оплати праці.
33. Поняття, види витрат виробництва і собівартості продукції
34. Класифікація витрат на виробництво продукції (робіт, послуг)
Методи ціноутворення
36. Основні показники фінансового стану підприємства
37. Джерела інформації для аналізу фінансового стану підприємства
38. Види прибутку та їх розрахунок
39. Види рентабельності та їх розрахунок
40. Процес маркетингової діяльності
41. Особенності і види управління
42. Стратегії зростання для нових ринків
43. Методи визначення порівняльної економічної ефективності
44. Методи розрахунку загальної економічної ефективності
45. Сутність і критерії економічної та соціальної ефективності виробництва
46. Науково-технічний розвиток підприємств
47. Управління фірмою в умовах конкуренції
48. Поняття логістики та її призначення
59. Управління підприємством в умовах конкуренції
60. Аналіз кредитоспроможності підприємства
61. Теоретичні аспекти фінансової стабільності підприємств.
62. Діагностика фінансової стабільності підприємств.
63. Сучасні концепції розвитку підприємств.
64. Концептуальні засади антикризового управління підприємством.
65. Антикризове управління як засіб запобігання банкрутству підприємств.
66. Проблеми формування системи управління основним капіталом на підприємстві.
67. Економічна суть і роль малого підприємництва.
68. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва.
69. Фінансова стратегія фірми в сучасних умовах господарювання.
70. Особливості інноваційної стратегії підприємства.
71. Інвестиційна стратегія підприємства.
72. Суть і структура інноваційної діяльності.
73. Організаційні основи розвитку інноваційного підприємництва.
74. Організаційно-економічні особливості розвитку інноваційного бізнесу. Напрями підтримки

інноваційного підприємництва.

75. Суть і структура інвестиційної діяльності.
76. Методи оцінки ефективності інвестицій.
77. Функціонування ринку. Функція держави в умовах регульованої ринкової економіки.
78. Основи державного регулювання економіки.
79. Регулювання економіки.
80. Світовий досвід макроекономічного регулювання економіки.
81. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
82. Загальна характеристика стратегічного управління проектами та програмами.
83. Стратегія організації.
84. Конкурентні стратегії.
85. Суть стратегічного планування.
86. Моделі стратегічного планування.
87. Суть соціально-економічної стратегії країни.
88. Проблеми економічного росту в Україні.
89. Основи формування регіональних цільових програм. Вдосконалення регіональних цільових програм.
90. Загрози економічній безпеці.
91. Тіньова економіка та її чинники.
92. Нелегальний вплив капіталу.
93. Гарантування економічної безпеки.
94. Сутність, цілі та процес формування промислової політики України.
95. Удосконалення системи управління промисловою політикою України.
96. Трансформація моделі промислової політики.
97. Світовий досвід реалізації промислової політики.
98. Досвід реалізації кластерної політики у країнах східної Європи.
99. Особливості формування державної регіональної промислової політики у розвинутих країнах світу.

Літературні джерела

Основна

1. Анісімов А. В. Прикладна екологія та економіка природокористування М.: «Фенікс», 2017. - 320 с.
2. Чепінога В.Г., Економічна теорія. К.: Видавництво - «Юрінком Інтер», 2019. 656 с.
3. Назаренко Т. Г. Прикладна економіка: навчальна програма. Київ: «Педагогічна думка», 2020. 12 с. URL: <https://undip.org.ua/library/prykladna-ekonomika-navchalna-prohrama/>
4. Стрішенець М. М., Павлова О. М., Павлов К. В. Інституціональна економічна теорія і розвиток світової економічної науки в умовах глобалізаційних змін. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2021. - №5. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-5-7207>
5. Стрішенець О.М., Галянт С.Р. Інституціональна економічна теорія: науково-теоретичні передумови зародження (німецька історична школа). Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал /уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – № 1(13). – 16-21с.
6. Язлюк, Б. О. Кадрова політика підприємства: сутність та значення для потреб управління Український журнал прикладної економіки. –2019. –Том 4. –№4. –С.191–198. – ISSN 2415-8453.
7. Язлюк Б.О. Тенденції та перспективи розвитку криптовалют у світові фінансові системі Український журнал прикладної економіки. –2018. –Том 3. –№3. –С.8–19. –ISSN2415- 8453.
8. Язлюк Б.О. Формування нової цифрової ери на межі реального та віртуального соціально

Додаткові ресурси

1. Barbosa F. de Holanda. Macroeconomic Theory: Fluctuations, Inflation and Growth in Closed and Open Economies; 1st ed., 2018. –435 p. 2.
2. Greene, Joshua E. Macroeconomic Analysis and Policy: A Systematic Approach. – World Scientific Books, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., 2018. –244 p.
3. Parkin M. Macroeconomics, 13th Edition, 2019
4. Magnier, Veronique (2017) Comparative Corporate Governance. Edward Elgar Publishing.
5. Mitchell, Lawrence E. (2019) Corporate Governance: Values, Ethics, and Leadership. Taylor and Francis.
6. Borys O. Yazlyuk, Ruslan F. Brukhanskyi and Tetiana A. Bincharovska (2018). Effectiveness of land management in Ukraine using accounting and analytical support. Problems and Perspectives in Management, 16(2), 241-251. doi:10.21511/ppm.16(2).2018.22 (Scopus)
7. Borys Yazlyuk, Anatoliy Guley, Ruslan Brukhanskyi, Hanna Shovkoplias and Tetiana Shvydka (2018). Basic principles of financial markets regulation and legal aspects of the legislative requirements. Investment Management and Financial Innovations, 15 (1), 337-349.